

Charlie Sheen

SHEENIN KIRJA

Suomentanut Ilkka Rekiaro

Helsingissä Kustannusosakeyhtiö Otava

Englanninkielinen alkuteos: *Book of Sheen. A Memoir*

Copyright © Charlie Sheen 2025

Published by arrangement with Ulf Töregård Agency AB. Credit will be given to Gallery Books, an Imprint of Simon & Schuster, LLC as the original publisher. All rights reserved.

Suomenkielinen laitos © Kustannusosakeyhtiö Otava 2026

Kaikki kuvat tekijän yksityiskokoelmasta, ellei toisin ole mainittu.

Tekstin- ja tiedonlouhinta kielletty.

ISBN 978-951-1-53652-9

OTAVA
KIRJAPAINO
Keuruu 2026

*Omistettu isälle ja äidille
ja kaikille gangsterirunoilijoille,
jotka yhä jahtaavat aamunkoita*

”Rohkeus on arvokkuutta paineen alla.”

ERNEST HEMINGWAY

”Dave ei ole täällä.”

CHEECH & CHONG

1. LUKU

New Yorkissa kolmas syyskuuta 1965 kello 22.58 minä synnyin kuolleena.

Puuttui vain nimilappu varpaasta. Synnytyslääkäri oli jo repinyt pelihousunsa, kuten heillä oli 1960-luvulla tapana, kun napanuora kuristaa vastasyntynyttä.

Äitiparkani Janet joutui katsomaan taistelua, eikä tiennyt, huutaako ”Älkää lopettako!” vai ”Hän on jo kärsinyt tarpeeksi!”

Isäni Martin Sheen, vannoutunut katolilainen – minun sanoin katolisti – hypisteli ruusukkoa, sommitteli jo mielessään muistopuhetta (varmasti hyvin lyhyttä) ja vaati sairaalapappia aloittamaan viimeisen voitelun.

Synnytyslääkäri Irwin Shaybone valmistautui kohtauksen ensimmäiseen lähikuvaansa ja pyörähti teatraalisesti isään päin. Hän ampui Hippokrateen jousellaan palavan nuolen, joka lävisti suitsukkeen savun ja kuolemanpelon, ja kajautti ilmoille: ”Hoitakaa te oma hommanne niin minä hoidan omani!”

Ja sen hän totisesti hoiti.

Mies hakkasi minua kuin olisin ollut hänelle isosti velkaa. Vanhempani seurasivat vaitonaisina sivusta odottaen ja toivoen

hartaasti kuulevansa vihdoinkin *pärskähdysyskähdysparahduksen*, joka on aikojen alusta ollut uuden elämän merkki.

Ja lopulta minä todella *pärskähdysyskähdysparahdin*. Jotenkuten. Vanhempieni kuvaus heräämisestäni ei muistuttanut vähääkään auton pakkasaamun vaivalloista käynnistysähkäisyä vaan pikemminkin sitä, mitä sangollinen kylmää vettä saa aikaan, kun se loiskaistaan putkassa pultsarin pärställe.

Lääkärin sankariteon välittömänä seurauksena kiitolliset vanhempani sälyttivät minulle toiseksi etunimeksi Irwin. Carlos Irwin Estevez. Pakko myöntää, että kannatan tässä asiassa malttia: odotetaan sen verran, että ipana varttuu hiukan ja oppii vetämään vessan, ja annetaan hänen sitten äänestää nimestä. Olen historiallisen hyvä esimerkki siitä, miten toinen etunimi voi mennä reisille. ”*Irwin?*” Ette voi olla tosissanne! Hei äiti ja isä, teillä oli kaksi vaihtoehtoa, ei viittäkymmentä. Sillä vaikka Carlos loi nahkansa ja muuttui Charlieksi ja Estevez teki tilaa Sheenille, *Irwin* on surkeudessaan sitä luokkaa, että se lemuu käyttävän päästä asti. (Voiko enää pliisumpaa nimeä kuvitella kuin *Charles Shaybone?*)

Mutta paskat: Irwin pelasti henkeni. Tai ainakin potkaisi elämäni käyntiin. Kirjaimellisesti.

Koko kuolleena syntynyt -juttu on pitänyt minua otteessaan hyvin kauan. Outo putkahdukseni tähän maailmaan on aina kiehtonut minua, mutta toisaalta sen varjo on myös piinannut. No joo, kuulostaa aika dramaattiselta puhua piinasta. Sovitaan, että se on ollut *hämmentävää*.

Napanuora on pelastusköysi. Luotettavaksi todettu letku, jonka kautta kulkee kolme lämmintä ateriaa mammanmuonaa päivässä. On ollut vaikea sopeutua ajatukseen, että tuo pelastusköysi muuttui hirttosilmukaksi heti ensimmäisellä minuutilla. Sama letku, joka piti minut elossa suunnilleen yhdeksän kuukautta,

petti julmasti sillä nimenomaisella hetkellä, jolloin ilman, ravinnon ja puheen pitää kiireesti kulkeutua toista kautta.

Vielä näinkin monien vuosien jälkeen olen edelleen vakuuttunut siitä, että lapsuuteni änkyttäminen, josta aikuisenakin kärsin, liittyy erottamattomasti tuohon rikospaikkaan nykikäisessä sairaalassa, ja hetkeen, joka tunnetaan myös minun *syntymäpäivänäni*.

Onko tämä pelkkä kansantaru, josta pidän kiinni kynsin hampain ja jota ajoittain peräti *palvon*? Tosiasiat puhuvat puolestaan, ja minulla on oikeus tulkita ja dekonstruoida niitä kuten haluan. Jossain vaiheessa meistä kaikista tulee lapsuutemme uhreja. Se, miten usein päätämme siihen palata ja kuunnella sen kuiskailuja, on totista jyvien ja akanoiden erottelua.

2. LUKU

Muistot ovat konstikkaita. Tarkoitan sitä, etteivät omat muistot ja todelliset tapahtumat koskaan päädy kulkemaan yhtä matkaa.

Varhaislapsuuden muistot voivat olla sakean sumun peitossa. Minun on mahdotonta sanoa, onko tietty muisto peräisin hetkestä, jolloin jotain tapahtui, vai ryppyisestä valokuvasta, jonka olen nähnyt 80-luvulla kootussa albumissa. Kuten sanoin, konstikasta.

Olin kaksivuotias, asuin edelleen New Yorkissa, ja olin menossa elämäni ensimmäiseen leikkaukseen. Ohjatakseen huomioni pois pääasiasta vanhempani pukivat minut kiireestä kanta-päähän tyylikkääseen, värikkääseen Roy Rogersin cowboysuun. Mini-Stetson, buutsit, kannukset ja kaksi krominkiiltoista Coltnallirevolveria. Viis leikkauksesta, tämä cowboy pistäisi karja- ja hevosvargaat matalaksi.

Mutta nyt pitää vähän peruuttaa kuomuvankkureita.

Olin puoli vuotta aiemmin alkanut reagoida hyvin jyrkästi ihmisiin, jotka katsoivat minua pitkään. Jos huomasin jonkun edes vilkaisevan minuun päin, aikaan ja paikkaan katsomatta aloin kiljua kuin palosireeni: ”LAKKAA TUIJOTTAMASTA MINUA!”

Se oli meille kaikille kurjaa, koska olin aika komea taapero.

Oli enteellistä, että inhosin tungettelevia katseita jo tuolloin – minustahan lopulta tuli yksi kaikkien aikojen töllötetyimmistä ihmisistä.

Vanhempieni yritykset selvittää tämän yhtäkkisen kiukutteen syy eivät kantaneet hedelmää. Jotkut ikävät jutut putkahtavat noin vain esiin ja jäävät kiusaksemme. (Samaa voi sanoa ihmisistä.)

Kun kroonisista purkauksia oli jatkunut pari kuukautta, patologiabileitä tuli kuokkimaan uusi mutka: käteni pujahti housuihin, tarttui muniin ja alkoi väännellä niitä. Mitä kovemmin kiljuin, sitä tiukemmin puristin. (Joo, minä kiljun edelleen ja tartun edelleen muniini, mutta en yhtä aikaa enkä koskaan julkisesti. Edistystä.)

Muuan äidin terapeuttiystävä näki eräänä iltana esitykseni ja hoksattuaan, mistä oli kyse, suositteli viemään minut nivustyratutkimukseen. Kiljumiseen liittyvä ponnistelu ja raskaus oli ilmeisesti aiheuttanut repeämän patruunavyön alapuolella. Muutama päivä myöhemmin olin täydessä sotisovassa valmiina revolveritaisteluun. Leikkaus onnistui, ja tuijotuksen aiheuttamat raivonpuuskat jotenkin vain keräsivät kimpsunsa ja kampsunsa ja lähtivät nostelemaan.

En muista kertomastani tarinasta mitään. Se on pala palalta koottu rekonstruktio ruokapöytäkeskusteluista ja vanhempien muisteloista. Sellaisilta illoilta, joiden toivoi jatkuvan ikuisesti, ja välissä oli päiviä, joiden oikein toivoi päättyvän.

Minun ”muistoni” perustuu yhteen ainoaan rakeiseen valokuvaan, jonka uskon nähneeni vilaukselta albumissa 80-luvulla. Mielessäni olen kuvassa cowboyasussa ja katson kameraa tyynesti silmiin. Etsin yhä tuota valokuvaa, mutta toistaiseksi minun on tyydyttävä sen jättämään muistoon.

3. LUKU

Isäni lähti Ohion Daytonista vuonna 1959 Greyhoundin bussilla taskussaan viisikymmentä dollaria ja menolippu New Yorkiin. Hän oli voittanut osavaltiotason puhekilpailun ja käytti rahat toteuttaakseen haaveensa: hän halusi näyttelijäksi. Hän ei pelkää ihailut James Deania vaan halusi jatkaa siitä, mihin Dean oli lopettanut.

Ennen kuin livisti Daytonista isä oli missionsa käynnistääkseen tahallaan reputtanut paikallisen kaksivuotisen collegen pääsykokeessa. Hän tieteen tahtoon rikkoi lupauksen, jonka oli antanut isälleen ilmeisesti lyömällä kättä päälle jonkinlaisista korkeakoulutason opinnoista. Isällä on edelleen hallussaan kaikkien aikojen huonoin tulos tuon kyseisen oppilaitoksen pääsykokeesta. Hänen isänsä Francisco Estevez, jota isä rakasti ja johon minulla ei ollut koskaan iloa kunnolla tutustua, työskenteli NCR:n (National Cash Register) tehtaassa lähes viisikymmentä vuotta. Hän oli muuttanut Yhdysvaltoihin Espanjasta ja puhui englantia hyvin huonosti jos lainkaan. Hän tapasi isäni äidin Mary-Ann Phelanin hiljattain kansalaisoikeudet saaneiden tansseissa. Isoäitini oli lähtenyt siirtolaiseksi Irlannista etsimään parempaa elämää. Heillä synkkäsi, he löivät hynttyyt yhteen ja saivat

kymmenen lasta, yhdeksän poikaa ja yhden tytön. Tässä setien sirkuksessa vantttera Carmen-tätini oli leijonankesyttäjää.

Isoäitini kuoli isäni ollessa yhdentoista vanha, eikä isoisäni mennyt uudestaan naimisiin. En osaa kuvitellakaan, millainen suru äidin menetys lapselle oli, enkä halua edes teeskennellä ymmärtäväni.

Tämän seurauksena isäni on tainnut koko ikänsä tehdä tutkimusretkiä vanhempiansa kotimaihin selvittääkseen, keitä ja millaisia he olivat, joko keskustellen elossa olevien sukulaisten kanssa tai kuunnellen vanhempiansa muille jättämiä tarinoita ja muistoja. Isän retket ovat kauniita ja sankarillisia ja jatkuvat edelleen. Toiset saattavat pitää niitä haamujahtina, minä pidän niitä eheytymisenä.

Samoihin aikoihin, kun isäni suunnitteli suurta pakoaan, äidilläkin oli samanlaisia aikeita paeta Ohioista. Ei tosin isäni kanssa, sillä he eivät olleet vielä tavanneet. Mitähän vikaa sen ajan Ohiossa mahtoi varsinaisesti olla? Vaikuttaa siltä, että kyse oli jonkinlaisesta trendistä.

Janet Templeton oli pakannut laukkunsa ja ottanut tähtäimeensä päästä pois Clevelandista, yhdentekevää minne. Häntä odotti kesällä 1960 tarjoilijan pesti Massachusettsin Provincetownissa ja stipendi Art Institute of Bostoniin, joten hän oli vain muutaman bussilipun päässä taiteilijan tittelistä. Mutta sinä aamuna, jolloin hänen oli määrä kirjautua tuohon arvostettuun oppilaitokseen (nykyiseltä nimeltään Lesley University), äiti teki täyskäännöksen, kieltäytyi stipendistä, nousi taas linja-autoon ja matkusti tällä kertaa Isoon Omena-amaan. Hän ei voinut vastustaa New Yorkin nopeasti kasvavan, monenkirjavan taideskenen houkutusta.

Ennen pitkää äiti työskenteli päivisin hammaslääkärin apulaisena ja iltaisin eräässä SoHon galleriassa. Ensimmäinen ystävä, johon hän galleriassa tutustui, oli mukava heppu nimeltä Jim.

Muutama kuukausi aiemmin isä toimi samassa kaupungissa elokuvateatterin paikannäyttäjänä kaverinaan Al Pacino. Kyllä vain, se Al Pacino. Kuvittele ne kaksi ohjaamassa sinua pimeässä teatterissa paikallesi punaista valoa näyttävällä taskulampulla yllään samanlaiset huonosti istuvat takit.

Isällä kävi tähän aikaan hyvä tuuri ja hän sai roolin muutamasta näytelmästä, muttei niin hyvä tuuri, että hänellä olisi ollut varaa omaan kämppään. Yhden näytelmän hyväntahtoinen kulissimies tarjosi isälle sohvaansa siihen asti, kunnes tämä saisi kokoon tarpeeksi rahaa omaan majapaikkaan. Kulissimies oli nimeltään Jim, ja hän työskenteli samassa galleriassa kuin äitini.

Vanhempani olivat lähteneet Ohiosta etsimään parempaa elämää. Sattuma ja sallimus johdattivat heidät 7,7 miljoonan asukkaan kaupunkiin, ja kumpikin tahollaan tutustui samaan mieheen, josta tuli tahattomasti heidän Amorinsa.

Kiitos, Jim! Hienosti tehty.

Kun oli käyty muutaman kerran kömpelöillä treffeillä, joilla isän small talk oli hetki hetkeltä pienempää, hän aisti, että äitini kiinnostus alkoi hiipua. Isä oli mukana off-Broadway-näytelmässä nimeltä *The Connection*, jonka esityskausi oli puolivälissä, ja hän halusi kovasti Janetin jonain iltana galleriasta teatteriin katsomaan häntä vauhdissa.

Tunnelmaltaan tiivis yksinäytöksinen näytelmä, jossa isä pääsi ensimmäisen kerran maistamaan kriitikkojen kehuja, antoi hänelle juuri sen itsevarmuuden, jota hän sillä hetkellä tarvitsi. Hän omisti koko roolisuorituksensa eturivissä istuvalle äidilleni. Näytelmän päätyttyä yleisö nousi taputtamaan, ja kun isä näki äidin kasvot, hän tiesi, ettei olisi tässä elämässä enää yksin.

Vuosia myöhemmin isä kuvaili äidin reaktiota sinä iltana lumoutuneeksi, jopa hypnotisoiduksi. Äidin versio ei ole aivan yhtä lennokas. (*Turha vähätellä, äiti. Tässä sitä ollaan vielä kuusi-*

kymmentäneljä vuotta myöhemmin.) Muutaman kuukauden päästä nämä kaksi jo kuljeskelivat käsi kädessä Manhattanin kaduilla, ja äiti odotti vanhinta sisarustani Emiliota. Parisuhde ei suinkaan ollut ongelmaton. Äidin oli haaveilemansa taiteilijanuran osalta epäitsekäästi painettava taukonappia, jotta isä pystyi jatkamaan omaansa.

Molemmin puolin tehtiin uhrauksia, rahasta oli pulaa, töitä herui harvakseltaan.

Tästä syystä isässä on draivia ja keskittymiskykyä, jota ei voi opettaa. Minun on uskottava, että hänen ääneen lausumaton periaatteensa ”läpi harmaan kiven” juontuu noilta laihoilta vuosilta. Hänessä on sellaista vilpittömyyttä intoa, jota on mahdoton kuvata sanoin, mutta sitä hänessä kiistatta on, ja se on aitoa. Äidisäkin on samaa, ja hän korjaa asiat kuntoon silloin kun kukaan ei ole näkemässä.

Vanhempani vihittiin jouluaatonaattona 1961 St. Stephen’sin katolisessa kirkossa East 28th Streetillä Manhattanilla. Emilio tuli maailmaan New Yorkin synnytyssairaalassa 12. toukokuuta 1962. Yksinkertainen laskutehtävä: Emilio osallistui ensimmäisiin häihinsä jo ennen syntymäänsä.

Vanhempani tekivät parhaansa yrityksen ja erehdyksen kautta. He oppivat matkan varrella ja lisäsivät jatkuvasti luetteloon kaikkea, mitä eivät halunneet seuraavan lapsensa joutuvan kestäämään. Tuolle listalle taisivat päästä myös sairaalat, sillä veljeni Ramon syntyi elokuussa 1963 kotona, tarkemmin sanoen kerrostalohuoneistossa Staten Islandilla. Kätilö sairastui parahiksi sinä iltana eikä päässyt tulemaan, ja niin isä ja neljä nykikäistä poliisia astuivat remmiin ja auttoivat Ramonin tähän maailmaan. (Olinpa saanut olla karpäsenä sillä tikkurapatulla seinällä.)

Ramonin nimi tulee isän oikeasta nimestä Ramon Antonio Gerard Estevezistä. (Katoliset espanjalaiset suosivat nimiasioissa

varsinaista sillisalaattia.) Edessä oli uskomaton alkukirjain- ja monogrammi-ilotulitus, kun R.A.G.E. suorastaan puski päästä kaikille kalvosimille ja salkkunahoille. Isä ei koskaan välittänyt sellaisista.

Isän saavuttua New Yorkiin vuonna 1959 hänelle vihjattiin kampuksella vähin äänin, että hänellä olisi paremmat mahdollisuudet päästä tavoitteeseensa, jos hänellä olisi vähemmän latinolta kalskahtava nimi. Hän oli hiljattain tavannut Martin-nimisen roolittajan, ja hän oli poikana fanittanut tv-evankelistaa, piispa Fulton J. Sheeniä. Mashup oli valmis: nimi Martin Sheen oli tullut jäädäkseen.

Isä ei kuitenkaan ollut täysin sinut feikin nimensä kanssa eikä halunnut salata syntyperäänsä, joten hän tuumi, että hänen lastensa oli kannettava Espanjan lippua.

Lykkyä tykö vain, Emilio, Ramon ja Carlos, kun yritätte luovaa 70-luvun alun Malibussa. *Ai kiva, sinä tulit tänne korjaamaan aita.* Sisaremmeni Renée pääsi läpi siitä passintarkastuksesta, sillä hänen nimensä kallistuu moneen ilmansuuntaan.

Sanotaan, ettemme me valitse perhettämme. Kenties se pitää paikkansa. Mutta ehkä me (useimmiten) valitsemme perheemme *koon*. Vanhempieni elämässä oli siihen aikaan niin paljon säpinää, että kävi täysin järkeen tyytyä nelihenkiseen perheeseen. Olen tosi iloinen, että he muuttivat mielensä.

Vuodesta 1964 tulisi isän elämässä käänteentekevä. Se oli hänen viimeinen hullutteluvuotensa ennen kuin hän joutui kohtaamaan siihen mennessä suurimman luovan haasteensa: minut.

4. LUKU

Ruusujen vuoksi oli Frank D. Gilroyn vuonna 1964 kirjoittama näytelmä, joka palkittiin Pulitzerilla. Tuon enempää en välitä Wikipedialta kuulostaa. Näytelmästä tuli isälle iso juttu. Rooleja oli kolme, ja niihin valittiin isän lisäksi Jack Albertson ja Irene Dailey. Heidän energiansa olivat täydellisessä sopusoinnussa, ja he saivat Broadwayn haltioihinsa – heitä ylistettiin maasta taivaaseen. He esiintyivät täysille saleille illasta toiseen, ja näköpiirissä oli palkintoja. Tai no, Jackille ja Frankille, mutta ei isälle. Ei se mitään: isä väitti aina, ettei hän näyttele saadakseen palkintoja. (Tiedän kyllä, että paljon myöhemmin, kun hänelle alkoi niitä sadella, sen täytyi tuntua aika mahtavalta.)

Ruusujen kimpun ainoa soraääni kuultiin viileänä kesäiltana vuonna 1967, kun isän isä Francisco kävi katsomassa näytelmän. Hän näki poikansa ensimmäistä kertaa näyttämöllä. Isä oli sekaisin jännityksestä ja itseluottamuksen puutteesta, mutta hän antoi esitykselle kaikkensa ja sai yleisön haukkomaan henkeään. Kaikki paitsi yhden katsojan, illan tärkeimmän. Esityksen jälkeen, ennen kuin isä ehti jutella isänsä kanssa, Francisco huomasi aulaan julisteen, jossa komeili isän uudenkarhea amerikkalainen nimi. Isoisäni lähti teatterista sanaakaan sanomatta. Isä musertui. Kokonaisen maan

perinteiden painolasti valahti Ramon Antonio Gerard Estevezin päälle kuin La Palman tulivuoren laava Kanariansaarilla. Vanhemmilla on kyky sössiä lastensa asiat tavalla, joka jättää varjoonsa kaikki muut meidän galaksimme asukit. Voin ainoastaan toivoa, että he saivat tilaisuuden lapioida edes osan siitä laavasta takaisin kraatteriin ennen kuin Francisco valitettavasti ja yllättäen kuoli vuonna 1974.

Ruusuja esitettiin neljän vuoden aikana viidessä eri teatterissa. Se nosti isän nimen selvästi suuremman yleisön tietoisuuteen myös televisio- ja elokuvapiireissä. Koe-esiintymisiä tuli tiuhaan, ja monet johtivat kiinnityksiin. Seuraavan vuoden tai parin aikana isä esiintyi monissa klassikoiksi vakiintuneissa tv-sarjoissa, joista mainittakoon *Flipper*, *Vaarallinen tehtävä*, *Hawaii Five-O*, *Mannix*, *Ironsides* ja *Columbo*, sekä tv-elokuvassa *Mongo's Back in Town*. (En tiennyt, että hän oli lähtenyt.)

Samalla alkoivat isän matkat, joihin osallistui koko poppoo. Porukkaan kuului nyt myös siskoni Renée, joka viimein liittyi seuraamme vuonna 1967. Tärkeä huomautus: synnytyslääkäri oli jälleen sama tohtori Shaybone, joka oli auttanut minut maailmaan, ja minun tavoin siskoltanikin evättiin upea toinen etunimi. En käsittänyt, miten hänelle sälytettiin *Pilar*. Täytyykin ottaa asia puheeksi seuraavassa perheillassa.

Estevez-Sheenin sikspäkki oli liikkeellä. Kuljimme lukemattomien linja-auto-, rautatie- ja lentoasemien kautta. Hyvä kaverimme Gary Morgan sanoi, että me olimme sivistyneimmät hänen tuntemansa juurettomat maankiertäjät. (Ja hän puhui asiantuntijan syvällä rintäänäällä, sillä hän oli liittynyt sirkukseen kaksitoistavuotiaana.)

Estevez-Sheenin seurue lähti 12. tammikuuta 1969 todella pitkälle matkalle. Isän seuraavan filmin, *Me sotasankarit* (*Catch-22*),

kuvaukset alkaisivat, ja meni syteen tai saveen, pian meillä olisi edessä muutto Meksikoon.

Isän tapa ottaa koko perhe mukaan kuvausten ajaksi alkoi Meksikon Guaymasissa. Isä piti ensi kerrasta lähtien pintansa studioiden kanssa: tästä asiasta hän ei tinkinyt. Siitä tuli luuydin, joka tasapainotti perhe-elämäämme niinä eksoottisina vuosina, kun matkustimme eri puolilla maapalloa. Jos ylimääräiset matkakulut vähennettiin isän palkasta, isä ei varmasti välittänyt. Hän oli vartunut niin köyhissä oloissa, että hänestä tuntui aikuisena suuren luokan luksukselta saada kumpaankin jalkaan samanlainen sukka. Tämä oli hänelle tv-roolien ohella toinen elokuva kahdessa vuodessa, joten hyvin pian hän tarvitsi isomman sukkalaatikon.

Tuotantoyhtiö majoitti meidät vaatimattomaan taloon Sonoran rannikolle. Muistan Guaymasista vain yhden jutun. Se tapahtui yhdessä ja samassa huoneessa ja siihen liittyi kolme kysymystä.

Joka aamu peukalo suussa ja sinistä turvariepuu hinaten minä astuin tuohon huoneeseen, joka oli eräänlainen keittiön ja ruokailutilan yhdistelmä. Lähestyin äitiä hänen tehdessään aamuaskareita.

Kolme kysymystä:

1. ”Mikä päivä tänään on?”

”Torstai, Carlos.” Hän vastasi aina oikein.

2. ”Missä me ollaan?”

”Meksikossa, kultapieni.”

3. ”*Milloin me mennään takaisin KOTIIN?*”

Venytin *kotiin*-sanankäytön pitkä vokaalia kuten saksofonisti puhaltavaa riehakkaan illan päätökseen. Kysymykseni herätti koko talon, se herätti kuolleetkin. Huomautan, että kuvaukset kestivät neljä kuukautta. Pintatasolla noihin kolmeen kysymykseen oli olemassa totuudenmukaiset vastaukset. Kysyjässä nuo vastaukset herättivät pelkkää pelkoa ja kyyneliä.

Vanhempani huolestuivat syvästi. Sama pentu oli juuri pannut heidät kamalan tuijotuksenpelkovaiheen läpi, ja nyt tämä! Äidillä oli hoidettavanaan kolme muuta lasta, ja isällä oli oma työ kesken. Kokemukseni viiden lapsen isänä on osoittanut, ettei vilkkaassa elämässä ole aina varaa sellaisiin taukoihin, joita lapsen juuri senhetkisten toiveiden täyttämisen edellyttää.

Jos pystyisin jotenkin juttelemaan nelivuotiaan itseni kanssa ja tarjoamaan neuvoja tai oivalluksia, millaisia ne olisivat? Miltä ne kuulostaisivat ja tuntuisivat ja miten ne otettaisiin vastaan? Menisivätkö ne lainkaan perille?

Nuo sonoralaisissa keittiössä vilpittömästi esitetyt kolme tärkeää kysymystä kaikuvat ja koskettavat yhä tänäkin päivänä. Ne ovat kuin kissa, jonka olen unohtanut päästää sateesta sisään.

Vastaus kysymykseen *Milloin me mennään takaisin kotiin?* oli: *Emme milloinkaan.*

Siihen aikaan ainoa ”koti”, jonka minä tiesin, oli huoneisto hissittömässä kerrostalossa 86th Streetin ja Columbus Avenuen kulmassa. Kauan ennen kuin sain kokoon kaikki kodin määrittämiseen tarvittavat tiedot minulle oli jo hahmottunut kodin ajatus erinäisistä hajanaisista osatekijöistä: siellä oli yhteiset makuuhuoneet, lainatut huonekalut, kuria ja rakkautta.

Seuraava käsitykseni siitä, mitä koti merkitsee, odotti minua, kun veturin pilli vihelsi ja paluumatkamme Meksikosta päättyi. Maankiertäjien pikajuna oli saapunut Enkelten kaupunkiin.

5. LUKU

Vanhempamme vuokrasivat South Costello Avenuelta West LA:sta talon, joka oli birdie-putin päässä Pico Boulevardista. Tavallisessa, yksikerroksisessa talossa oli sekä etu- että takapiha. Yhden korttelin päässä sijaitsi Roxbury Drive – ensimmäinen merkki siitä, että Beverly Hillsin mauton prameus oli huutoetäisyydellä. Ajettaessa Roxburystä itään piti koko ajan kaivaa taskua syvemmältä. Ei ollut sattumaa, että meidän pikku talomme oli tuon rajakaupungin puolella sopivan hajuraon päässä äveriäiden asuinsijoilta.

Isä ei koskaan pannut painoa hienostelulle. Hän tunsi olonsa paljon kotoisammaksi tavallisessa talossa. Minun olisi yhtä vaikea kuvitella hänen asuvan valtavassa lokaalissa kuin Bob Dylanin laulavan metallia. Jotkut asiat eivät kerta kaikkiaan sovi yhteen. Ymmärrän sen. Olen päätenyt siihen käsitykseen, että mitä enemmän ihmisen identiteetti on loiston ja pröystäilyn varassa, sitä vähemmän identiteettiä hänellä on. (Minulta meni pitkään oivaltaa se, ja maksoin tosi kalliit oppirahat.)

Meidän oli paljon helpompi sopeutua Los Angelesiin New Yorkin jälkeen kuin jos muutto olisi tehty toisin päin. Lapselle paras tapa saada tuntumaa uuteen ympäristöön on tarkkailla,

miten vanhemmat reagoivat siihen. Heti Losiin päästyämme vanhempamme vaikuttivat rennommilta. Oli todella hyvä päätös muuttaa sinne. Vielä paremmin viihdyimme, kun äiti hankki ajokortin.

New York, kaupunki, joka ei koskaan nuku, ei liioin koskaan aja autolla. Kun äiti oli vaihtanut metron moottoriteihin, hän otti tehtäväkseen koluta uutta kotikaupunkiamme ja asettui rohkeasti ohjauspyörän taakse. Isä oli Italiassa kahden veljeni kanssa *Mesotasan karit* -elokuvan viimeisten kohtausten kuvauksissa, joten äiti joutui huolehtimaan yksin minusta ja siskostani. Rahaa ei ollut lastenvahtiin, joten hänen oli otettava meidät takapenkille, kun hän kävi ajotunneilla.

Los Angelesin pinta-ala on noin kymmenentuhatta neliökilometriä. Äiti pani toimeksi. Hän yritti parhaansa mukaan ummistaa korvansa takapenkkiläisten jatkuvalta, vimmaiselta nahisteulta. Autokoulunopettaja ketjupoltti kaikkien ajotuntien alusta loppuun. En tiedä, miten se äidiltä onnistui, mutta kuuden viikon kuluttua hän pääsi läpi insinööriajosta ja sai kalifornialaisen ajokortin, josta hän oli hyvin ylpeä. Hän oli kolmekymmentävuotias.

Nyt hänellä oli vapauden (virta-)avain, ja hän päätti loppukesän helteestä huolimatta lähteä katsomaan *LA Timesin* asunto-liitteessä mainostettua taloa. Vanhempamme etsivät halvempaa vuokra-asuntoa. Äiti huomasi samaisesta lehdestä, että rannikolla vuokrat halpenivat pohjoista kohti. Nykyisin on mahdotonta kuvitella, että Pacific Coast Highwayta (PCH) pohjoiseen ajaessa hinnat laskisivat.

Äiti pysähtyi ensin Pacific Palisadesissa. Vuokraemäntä vaikutti varsin höyliltä, mutta kuultuaan, että taloon asettuisi kuusihenkinen perhe, hän muuttui vastahakoiseksi ja sanoi pelkäävänsä, ettei talon viemärointi kestäisi niin ison pesueen kuormitusta. Hän siis

tarkoitti, että meidän perheestämme kertyisi siellä liikaa paskaa. On huisia ajatella, että ratkaiseva käännekohta elämässämme oli lokakaivon kapasiteetti.

Äiti oli ympyröinyt lehteen toisen ilmoituksen talosta, joka oli paljon kauempana rannikkotien varrella. Tontti oli iso ja sijaitsi Malibun pohjoispäässä. Olennaisinta oli se, että rahamme riittäisivät vuokraan, joka oli neljäsataa dollaria kuukaudessa. (Aikuisena maksoin kuukausittain sen verran savukkeista – *kun yritin vähentää tupakointia.*)

Taloa esitteli äidille sen omistaja, tohtori Marwah, joka oli muun muassa Liz Taylorin ja Muhammad Alin hammaslääkäri. Yksikerroksinen talo oli paljon isompi kuin meidän talomme Castellolla. Taloa ympäröivä tontti oli hoitamaton, kumpuilevaa maastoa, jota ei ollut yritettykään laittaa näyttävään kuntoon. Äiti kiitti tohtoria ja lupasi ilmoittaa päätöksestä pian. Hän kiihuhti innoissaan takaisin West LA:hin kertomaan Malibun-talosta isälle. Tämä ei ollut yhtä innoissaan, koska silloinen talomme sijaitsi kätevästi studioiden läheisyydessä. Hän ei halunnut muuttaa kauemmaksi.

Viikkoa myöhemmin Charles Manson lähetti aivopestyn demonilössinsä Cielo Drivelle murhaamaan julmasti kuusi ihmistä. Seuraavana iltana lössi iski uudestaan väärään osoitteeseen. Vanhempamme tulkitsivat nämä traagiset tapahtumat vakavaksi varoitukseksi ja kehotukseksi suunnistaa pohjoiseen. Ja niin me teimmekin pian nelivuotissyntymäpäiväni jälkeen.

Chumashit kutsuivat paikkaa nimellä ”tyrskyt kuuluvat kovaa”. Eräiden muiden intiaanikansojen mukaan *mali* ja *wu* tarkoittavat ’missä vuoret kohtaavat meren’. Kuten Beach Boys, me puhuimme vain Malibusta. Siitä ihanasta kaupungista tuli minun kotipaikkani hyvin pitkäksi aikaa.

Vihdoin viimein.

6. LUKU

Lapsuuteni syntymäpäivät merkitsivät minulle kahta asiaa: kesän päättymistä ja kouluvuoden alkua. Se oli tuplatälli, johon en koskaan mukautunut. Kesä tuntui varttitunnin mittaiselta montaasilta, kouluvuosi taas pitkäpiimäiseltä kuin oopperan seuraaminen eturivistä. Täytin kuusi, kun asuimme vuokralla Malibussa. Eksamme talolle nimen Marwach Ranch. Olin ensimmäistä kertaa elämässäni varsinaisen koulunkäynnin aloittamisen kynnyksellä. (Isän kuvauspaikoilla saamani kotiopetus oli ollut lähinnä puuhastelua väriliiduilla ja liimalla.)

Vankeustuomioni alkoi virallisesti ensimmäiseltä luokalta. Edessä olisi kahdentoista vuoden kakku. Hyvä käytöskään ei lyhentäisi tuomiota. Ja mistä rikoksesta minut oli tuomittu? Siitä että olin poika, joka halusi kasvaa isoksi.

Mike-setäni, yksi isäni viidestäkymmenestä veljestä, oli tullut meille, ja hänen ja isän oli tarkoitus viedä minut Juan Cabrillon alakouluun aloittamaan rangaistukseni. Koululle oli meiltä vain muutaman minuutin ajomatka. Se sijaitsi muutaman sadan metrin päässä rannikkotiestä sivuun. Isä saattoi minut autolle, istutti minut takapenkille, kiinnitti turvavyön ja palasi taloon hakemaan Mike-setää.

Moottori kävi ja istuin autossa yksin. Heitä ei jostain syystä kuulunut. Ehkä sisällä viimeisteltiin ruskeaan paperipussiin laitettuja eväitä ja keitettiin luomukahvia. Oli syy mikä oli, ehdin rauhassa penkoa näkymätöntä lempivälinettäni, juonipussia.

Lopulta isä ja Mike tulivat ulos ja varmaan ajattelivat minun kujeilevan ja painautuneen takapenkillä matalaksi tai ottavan pikanokoset ennen kuin suuri päiväni alkaisi. He tähystivät lattialle. Minua ei näkynyt. Isä palasi taloon ja Mike katsoi autotallista. Ei merkkiäkään koululaisesta. Mike ja isä lompsivat takaisin farmarin luo sopimaan pelisuunnitelmasta:

”Kierrä sinä talon vasemmalle puolelle, minä menen oikealle. Yritetään savustaa poika ulos”, isä sanoi veljelleen.

”Ei hän ole voinut kauas ehtiä”, Mike vakuutti lähtiessään etsimään minua. Mikella oli tekojalka, joten hän käveli hiukan vaivalloisemmin kuin tyyppillinen setä. Elettiin vuotta 1971, ja proteesit olivat vielä kookkaita ja natisivat. Miken proteesi näytti siltä kuin hän olisi pihistänyt sen mallinukkien hautausmaalta. Totta puhuen proteesi oli kuin varpailla varustettu ankkuri, mutta se oli Mike-sedän ankkuri, ja hyvin usein Mike oli vuorostaan meidän ankkurimme.

Isä ei ollut vielä ehtinyt kiertää taloa omalta puoleltaan, kun Mike jo huusi jostain sen takaa: ”Löytyykö?” Isänkin ääni kuului kaukaa: ”Ei löydy.”

Olin talon takana pilkkopimeässä tilapäisen liiterin lattialla. Siellä oli siiroja ja pölyisiä hämähäkinseittejä, ja pitelin tiukasti kiinni jostain kylmästä, raskaasta esineestä. Kuulin heidän huutonsa. Toiset äänet tulivat läheltä, toiset kaukaa. Mutta kuulivatko he minut?

Miken raskas tekojalka raapi soraa ja pysähtyi bunkkerini eteen. Isän nuorekkaat askeleet laukkasivat paikalle.

”Miten me emme tätä huomanneet?” Mike kysyi.